

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI
Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र पहिले / SEM.I

अभ्यासपत्रिका क्र. १

भाषिक आविष्काराची रुपे

(Bhashik Aavishkarachi Rupe)

उद्दिष्ट्ये :

१. भाषिक आविष्काराचे स्वरुप समजून घेणे.
२. भाषेची सर्जनशील प्रक्रिया समजून घेणे.
३. भाषा आणि साहित्य यांचा संबंध समजून घेणे.
४. भाषा आणि साहित्यप्रकार यातील अनुबंध समजून घेणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	भाषिक आविष्कार भाषेची ओळख आविष्काराचे प्रकार : मौखिक-लिखित	१५	१
विभाग २ Module 2	भाषेची सर्जनशील प्रक्रिया भाषा आणि दृकश्राव्य कला भाषा आणि सादरीकरणारची कला	१५	१
विभाग ३ Module 3	भाषा आणि साहित्य साहित्याचे माध्यम म्हणून भाषेचे कार्य साहित्यभाषेची वैशिष्ट्ये	१५	१
विभाग ४ Module 4	भाषा आणि कथन (कादंबरी, कथा, महाकाव्य) भाषा आणि भावविणे (काव्य) भाषा आणि दाखविणे (नाटक/सिनेमा)	१५	१

संदर्भ ग्रंथसूची

१. साहित्य सिद्धान्त - रेने वेलेक, (अनु.) मालशे, स.ग.
२. साहित्यप्रकार आणि अध्यापन - वा.ल. कुलकर्णी
३. वाङ्मयप्रकारांची संकल्पना - विजय निंबाळकर
४. कला म्हणजे काय - साने गुरुजी
५. सौंदर्य आणि साहित्य - बा.सी. मर्ढेकर
६. पोट - द.ग. गोडसे
७. सौंदर्यमीमांसा - रा. भा. पाटणकर
८. साहित्यशास्त्र : स्वरूप आणि समस्या - वसंत पाटणकर
९. दु.का. संत गौरवग्रंथ - र.बा. मंचरकर
१०. साहित्य आणि इतर ललित कला - दु.का. संत
११. Anatomy of Criticism - Northnp Frye
१२. Style in Language (Linguistic & Poetise - Jacobson) - (Ed.) T.A. Seobeok
१३. ललित वाङ्मयाच्या आकृतिबंधाची जडण-घडण, कुलकर्णी
१४. साहित्याची भाषा - भालचंद्र नेमाडे
१५. साहित्य आणि दृकश्राव्य कला - वसंत आबाजी डहाके
१६. छांदसी - पु. शि. रेगे
१७. किमया - माधव आचवल
१८. समीक्षामीमांसा - गंगाधर पाटील
१९. र.बा. मंचरकर - गौरवग्रंथ
२०. चलच्चित्रव्यूह - अरुण खोपकर
२१. कोरा कॅनव्हास - प्रभाकर बरवे

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

Pattern of Question Paper

Total Marks – 80

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	१०
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
४	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडविणे)	३०

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI

Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र पहिले / SEM.I

अभ्यासपत्रिका क्र. २.१

विशेष साहित्यकृतींचा अभ्यास

(Vishesh Sahityakrutincha Abhyas)

उद्दिष्ट्ये :

१. लेखक अभ्यासपद्धतीचा उपयोग कसा करावा हे समजून घेणे.
२. लेखकाचे वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्व आणि लेखक व त्याचा समकाल समजून घेणे.
३. साहित्यकृतीतून लेखकाच्या समकालाचे प्रतिबिंब कशा प्रकारे प्रकट होते याचा अभ्यास करणे.
४. लेखकाच्या इतर साहित्यकृती विचारात घेऊन लेखकाच्या वाङ्मयीन जडणघडणीचा विचार करणे.
५. एकूण वाङ्मयीन परंपरेत लेखकाचे योगदान समजून घेणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	लीळारित्र - एकांक संपा. शं. गो. तुळपुळे	१५	१
विभाग २ Module 2	आज्ञापत्र संपा. विलास खोले, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई	१५	१
विभाग ३ Module 3	हिंदू : जगण्याची समृद्ध अडगळ भालचंद्र नेमाडे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई	१५	१
विभाग ४ Module 4	शोभायात्रा शफाअत खान, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई	१५	१

वरील साहित्यकृती शिकवताना लेखक अभ्यासपद्धतीचा उपयोग करणे आवश्यक आहे.

संदर्भ ग्रंथसूची

१. लीळाचरित्र - एकांक - शं.गो. तुळपुळे

२. लीळाचरित्रातील समाजदर्शन - सुमन बेलवलकर
३. प्राचीन मराठी वाङ्मयातील समाजजीवन - ज. ना. कळके
४. आज्ञापत्र - संपा. विलास खोले
५. हिंदू एक समृद्धी की अडगळ - संपा. साबळे, जायभाये, प्रभाकर देसाई
६. विमर्श - विलास खोले
७. शोभायात्रा - शफायत खान
८. अक्षरांचा श्रम केला - विलास सारंग
९. मराठी रंगभूमीच्या तीस रात्री - मकरंद साठे

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप
Pattern of Question Paper

Total Marks – 80

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	१०
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
४	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडविणे)	३०

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI

Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र पहिले / SEM.I

अभ्यासपत्रिका क्र. २.२

विशेष साहित्यकृतींचा अभ्यास

(Vishesh Sahityakrutincha Abhyas)

उद्दिष्ट्ये :

१. लेखक अभ्यासपद्धतीचा उपयोग कसा करावा हे समजून घेणे.
२. लेखकाचे वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्व आणि लेखक व त्याचा समकाल समजून घेणे.
३. साहित्यकृतीतून लेखकाच्या समकालाचे प्रतिबिंब कशा प्रकारे प्रकट होते याचा अभ्यास करणे.
४. लेखकाच्या इतर साहित्यकृती विचारात घेऊन लेखकाच्या वाङ्मयीन जडणघडणीचा विचार करणे.
५. एकूण वाङ्मयीन परंपरेत लेखकाचे योगदान समजून घेणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	एकनाथांची भारुडे संपा. वसंत जोशी, मेहता पब्लिकेशन्स	१५	१
विभाग २ Module 2	शिवाजीचा पोवाडा समग्र महात्मा फुले वाङ्मय, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ	१५	१
विभाग ३ Module 3	भिजकी वही अरुण कोलटकर, प्रास प्रकाशन, मुंबई	१५	१
विभाग ४ Module 4	वरणभात लोन्चा नि कोण नाय कोन्चा जयंत पवार, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई	१५	१

वरील साहित्यकृती शिकवताना लेखक अभ्यासपद्धतीचा उपयोग करणे आवश्यक आहे.

संदर्भ ग्रंथसूची

१. प्राचीन मराठी वाङ्मयातील समाजजीवन - ज.ना. कळके
२. एकनाथांची निवडक भारुडे - वसंत जोशी
३. महात्मा फुले समग्र वाङ्मय
४. महात्मा फुले - भा. ल. भोळे
५. विमर्श - विलास खोले
६. वरनभात लोन्चा कोण नाय कोन्चा - जयंत पवार
७. मराठी कथा रूप आणि परिसर - म. द. हातकणंगलेकर
८. कथा : संकल्पना व स्वरूप - सुधा जोशी
९. मराठी कथेची स्थितीगती - अंजली सोण
१०. कमल देसाई यांचे कथाविश - रा. भा. पाटणकर
११. अक्षरांचा श्रम केला - विलास सारंग

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

Pattern of Question Paper

Total Marks – 80

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	१०
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
४	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडविणे)	३०

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI

Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र पहिले / SEM.I

अभ्यासपत्रिका क्र. ३

आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (स्वातंत्र्यपूर्व काळ)

(Aadhunik Marathi Vangmayacha Itihas – Swatantryapurv Kal)

उद्दिष्ट्ये :

- स्वातंत्र्यपूर्व काळातील महाराष्ट्रातील सामाजिक, राजकीय, सांस्कृतिक जीवनाची पार्श्वभूमी समजून घेणे तसेच त्याचा साहित्यावरील आंतरसंबंध अभ्यासणे.
- या काळातील विविध साहित्यप्रवाहांचा इतिहास अभ्यासताना त्या त्या प्रवाहातील वाङ्मयप्रकारांचे स्वरूप वैशिष्ट्ये अभ्यासणे.
- मुख्य प्रवाहातील साहित्याबरोबरच इतर समांतर साहित्यप्रवाहांची वैशिष्ट्ये समजावून घेणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना साहित्याच्या निर्मितीचे सामाजिक, सांस्कृतिक, राजकीय संदर्भ	१५	१
विभाग २ Module 2	भाषांतरीत वाङ्मय	१५	१
विभाग ३ Module 3	पत्रकारिता मुख्य प्रवाह आणि समांतर प्रवाह निबंधमाला, केसरी, मराठा, शतपत्रे, काळ सत्यशोधकी निबंध, डॉ. आंबेडकर	१५	१
विभाग ४ Module 4	कथात्म साहित्य कथा, कादंबऱ्या, नाटक, कविता	१५	१

संदर्भ ग्रंथसूची

:

१. वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना - द.दि. पुंडे/कुलकर्णी
२. गांधीवाद आणि मराठी साहित्य - गो.म. कुलकर्णी
३. मराठी साहित्य इतिहास आणि संस्कृती - वसंत आबाजी डहाके
४. मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी - गो.म. कुलकर्णी
५. साहित्यमूल्ये आणि अभिरुची - गो.मा. पवार
६. *Bringing Modernity to Home* - Prachi Gurjarpadhye
७. साहित्य समाज आणि संस्कृती - दिगंबर पाध्ये
८. रुजुवात - अशोक केळकर
९. मराठी साहित्याचे इंग्रजी अवतार - द. वा. पोतदार
१०. महाराष्ट्रीयांचे काव्यपरीक्षण - श्री. व्यं. केतकर
११. वाटा आणि वळणे - गो. म. कुलकर्णी
१२. अर्वाचीन मराठी काव्यदर्शन - अक्षयकुमार काळे
१३. मराठी ज्ञानप्रसारक - वा.ल. कुलकर्णी
१४. विविधज्ञानविस्तार - वा.ल. कुलकर्णी
१५. शाळापत्रक - वा.ल. कुलकर्णी
१६. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - अ.ना. देशपांडे

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

Pattern of Question Paper

Total Marks – 80

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	१०
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
४	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडविणे)	३०

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI
Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र पहिले / SEM.I

अभ्यासपत्रिका क्र. ४.१

आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास

(Aantarbhartiya Sahityacha Abhyas)

उद्दिष्ट्ये :

१. 'भारतीयत्व' ही संकल्पना समजून घेणे.
२. आंतरभारतीय साहित्यातून प्रकट होणाऱ्या भारतीय संस्कृतीचा परिचय करून देणे.
३. आंतरभारतीय भाषा भगिनी ही संकल्पना समजून घेणे.
४. राष्ट्रीय एकात्मता आणि इतर मानवी मूल्यांविषयी जाणीव निर्माण करणे.
५. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषेबरोबरच इतर भारतीय भाषा आणि साहित्यविषयीची रुची वाढविणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	१. भारतीयत्व संकल्पना २. आंतरभारतीय भाषा भगिनी संकल्पना	१५	१
विभाग २ Module 2	१. भाषांतराची संकल्पना २. भाषांतर, अनुवाद व रूपांतर ३. भाषांतरप्रक्रियेचे स्वरूप व महत्त्व ४. आंतरभारतीय साहित्याचे मराठीतील भाषांतरण - स्थूल परामर्श	१५	१
विभाग ३ Module 3	१. मंटोच्या अनुवादित कथा (उर्दू साहित्य) अनु. वसुधा सहस्रबुद्धे	१५	१
विभाग ४ Module 4	१. मानवी दशावताराचे खेळ पन्नलाल पटेल (गुजराती साहित्य) अनु. सुषमा करोगल	१५	१

संदर्भ ग्रंथसूची

१. भाषांतरविद्या - संपा. रमेश वरखेडे.
२. देशीवाण - चंद्रकांत बांदिवडेकर.
३. भाषांतरमीमांसा - कल्याण काळे, अंजली सोमण.
४. भाषांतर - सदा कऱ्हाडे.
५. भाषासंवाद - अनिल गवळी आणि नंदकुमार मोरे.
६. भारतीय संस्कृती - साने गुरुजी.
७. भारतीय साहित्याची संकल्पना (चंद्रकांत बांदिवडेकर गौरवग्रंथ) - संपा. द.दि. पुंडे.
८. मराठी लोकांची संस्कृती - इरावती कर्वे.
९. मराठी अनुवाद ग्रंथसूची - डॉ. वीणा मुळे.
१०. Stylistics of Literary Translation - Vilas Sarang.
११. भाषा : इतिहास आणि भूगोल - ना.गो. कालेलकर.
१२. भाषा आणि संस्कृती - ना.गो. कालेलकर.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

Pattern of Question Paper

Total Marks – 80

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	१०
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
४	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडविणे)	३०

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI
Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र पहिले / SEM.I

अभ्यासपत्रिका क्र. ४.२

लोकसाहित्य व लोककला

(Loksahitya Va Lokkala)

उद्दिष्ट्ये :

१. लोकसाहित्य आणि लोकसंस्कृती यातील परस्परसंबंध समजून घेणे.
२. लोकसाहित्याची संकल्पना समजून घेणे.
३. लोकसाहित्याच्या परंपरेची ओळख करून घेणे.
४. लोकसाहित्याचा उगम आणि व्याप्तीबद्दल माहिती घेणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	लोकसाहित्य संकल्पना आणि स्वरूप १. लोकसाहित्य व्याख्या- (पाश्चात्य व भारतीय) २. लोकसाहित्य संज्ञा व अर्थ ३. लोकसाहित्य आणि लोकसंस्कृती ४. लोकसाहित्य आणि लोकमानस ५. लोकसाहित्यातील आदिबंध व कल्पनाबंध	१५	१
विभाग २ Module 2	लोकसाहित्य उत्पत्ती आणि व्याप्ती अ) लोकसाहित्याचे प्रकार १. शाब्द लोकसाहित्य - कथा, गीते, वाक्प्रचार, म्हणी, उखाणे, आख्याने. २. लोककला : लोकनृत्य, लोकनाट्य, लोकवाद्य, शिल्पमूर्ती ३. लोकरुढी : लोकभ्रम, लोकसमज, लोकतत्त्व, लोकविधी ब) लोकसाहित्य आणि अन्य ज्ञानशाखा १. मानववंशशास्त्र, समाजशास्त्र, मानसशास्त्र, भाषाशास्त्र, इतिहास.	१५	१

विभाग ३ Module 3	लोकसाहित्याच्या अभ्यासपद्धती १. दैवतकथाशास्त्रीय २. निसर्गरूपकवादी ३. भ्रान्तकल्पनावादी ४. हेतुकथावादी ५. अवशेषवादी	१५	१
विभाग ४ Module 4	मराठी लोकगीते अभ्यास १. कथागीते, ओवी, गोंधळगीते २. वासुदेव, गोंधळी, पांगुळ, पोतराज गीते ३. डक्कलवार, भेदिक शाहिरी (लावणी व पोवाडा) ४. प्रयोगरूप लोककलांचा अभ्यास	१५	१

संदर्भ ग्रंथसूची

१. लोकसाहित्याची रुपरेखा - दुर्गा भागवत
२. लोकसाहित्य : संकल्पना व स्वरूप - शरद व्यवहारे
३. लोकसाहित्य विचार - अनिल सहस्रबुद्धे
४. लोकसाहित्य : एक स्वतंत्र अभ्यासक्षेत्र - गंगाधर मोरजे
५. लोकसाहित्य आणि लोकसंस्कृती - सरोजिनी बाबर
६. मराठी लावणी वाङ्मय - गंगाधर मोरजे
७. लोकसंस्कृतीची क्षितीजे - रा. चिं. ढेरे
८. लोकप्रतिमा आणि लोकतत्त्वे - मधुकर वाकोडे
९. लोकसंस्कृतीचा अंतःप्रवाह - शरद व्यवहारे
१०. शोधयात्रा रंगभूमीची - विश्वनाथ शिंदे
११. मायवाटेचा मागोवा - तारा भवाळकर
१२. आंबेडकरी जलसे - भगवान ठाकूर
१३. सत्यशोधकी जलसे - संभाजी खराट
१४. धर्म आणि लोकसाहित्य - दुर्गा भागवत
१५. पुराणकथा आणि वास्तवता - डी.डी. कोसंबी
१६. लोकरंगभूमी - प्रभाकर मांडे

१७. लोकसाहित्याचा शब्दकोश – सरोजिनी बाबर
 १८. मराठी लोकनाट्य : तमाशा – नामदेव व्हटकर
 १९. अनुबंध – तारा परांजपे

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

Pattern of Question Paper

Total Marks – 80

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	१०
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
४	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडविणे)	३०

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI
Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र पहिले / SEM.I

अभ्यासपत्रिका क्र. ४.३

आधुनिक भाषाविज्ञान

(Aadhunik Bhashavidnyan)

उद्दिष्ट्ये :

१. भाषिक व्यवहाराचे स्वरूप समजावून घेऊन भाषावैज्ञानिकांच्या भाषाविषयक संकल्पनांचा अभ्यास करणे.
२. आधुनिक भाषाविज्ञानाचा मराठी भाषेच्या संदर्भात परिचय करून घेणे.
३. भाषेच्या अभ्यासाच्या पद्धतींचा मराठी भाषेच्या संदर्भात विचार करणे.
४. भाषिक परिवर्तनाचे स्वरूप तपासणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	भाषिक व्यवहाराचे स्वरूप १. भाषिक व भाषेतर संप्रेषण २. सोस्यूर-भाषिक व्यवस्था (Langue) व भाषिक परिवर्तन (Parole) ३. चॉम्स्की-भाषिक क्षमता (Competence) व भाषिक प्रयोग (Performance) ४. ब्लूमफिल्ड - वाचिक वर्तन ५. उच्चार व लेखन	१५	१
विभाग २ Module 2	आधुनिक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप (वर्णनात्मक किंवा संरचनावादी भाषाविज्ञान) अ) १. स्वन-स्वनिम-स्वनांतर-स्वनिमनिश्चितीची तत्त्वे २. स्वनिम विनियोगाचे प्रकार ३. ध्वनिसाम्यता काटकसरीचे तत्त्व ४. स्वनिमाचे प्रकार	१५	१

	<p>५. मराठी स्वनिमव्यवस्था</p> <p>ब) रूप-रूपिम-रूपिकांतर</p> <p>१. स्वनिमाश्रयी व रूपिमाश्रयी रूपिकांतरे</p> <p>२. शून्य रूपिकांतर</p> <p>३. रूपिमांचे प्रकार</p> <p>क) विकारसरणी - वचन, लिंग, विभक्ती</p> <p>ड) पदघटना - प्रत्यय, समास, अभ्यस्त पदे</p>		
<p>विभाग ३</p> <p>Module 3</p>	<p>भाषेच्या अभ्यासाच्या पद्धती</p> <p>१. भाषाभ्यासाचे स्वरूप व विशेष</p> <p>२. ऐतिहासिक भाषाभ्यासपद्धती</p> <p>३. तुलनात्मक भाषाभ्यास पद्धती</p> <p>४. वर्णनात्मक भाषाभ्यास पद्धती</p>	१५	१
<p>विभाग ४</p> <p>Module 4</p>	<p>भाषिक परिवर्तन</p> <p>१. ध्वनिपरिवर्तन - ध्वनिपरिवर्तनाची कारणे व प्रकार</p> <p>२. अर्थपरिवर्तन - अर्थपरिवर्तनाची कारणे व प्रकार</p>	१५	१

संदर्भ ग्रंथसूची

१. संरचनात्मक भाषाविज्ञान - संपा. मिलिंद मालशे, अंजली सोमण व इतर
२. मराठीचे भाषाशास्त्र - श्री.ना. गजेंद्रगडकर.
३. ध्वनिविचार - ना.गो. कालेलकर.
४. आधुनिक भाषाविज्ञान : सिद्धांत आणि उपयोजन - मिलिंद मालशे.
५. भाषाविज्ञान : संकल्पना आणि स्वरूप.
६. अभिनव भाषाविज्ञान - गं.ना. जोगळेकर.
७. ऐतिहासिक भाषाशास्त्र - र.रा. गोसावी.
८. भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा - अनिल गवळी.
९. मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान - महेंद्र कदम.
१०. अर्वाचीन मराठी - रमेश धोंगडे.
११. वर्णनात्मक भाषाविज्ञान - रमेश धोंगडे.
१२. आधुनिक भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक, संरचनात्मक आणि सामाजिक - संपा. कल्याण काळे.
१३. मराठीचा अर्थविचार - अनुराधा पोतदार.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप
Pattern of Question Paper

Total Marks – 80

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	१०
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
४	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडविणे)	३०

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI
Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र पहिले / SEM.I

अभ्यासपत्रिका क्र. ४.४

सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप

(Sarjanshil Lekhanache Swarup)

उद्दिष्ट्ये :

१. सर्जनशील लेखनातून प्रकट होणारे माणूस आणि समाज यातील परस्परसंबंध शोधणे.
२. सर्जनशील लेखनाच्या विविध अभिव्यक्तींचा अभ्यास करणे.
३. सर्जनशील साहित्यप्रकारांची ओळख करून घेणे.
४. सर्जनशील लेखनाचे विशेष अभ्यासणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	१. सर्जनशील लेखनातून व्यक्त होणारे व्यक्ती आणि समाज यातील अन्योन्यसंबंध २. सर्जनशील लेखन, लेखक, वाचक आणि समाज यातील नातेसंबंध ३. सर्जनशील लेखनाची गरज	१५	१
विभाग २ Module 2	१. व्यावहारिक लेखन आणि सर्जनशील लेखन यातील फरक २. सर्जनशील लेखनाचे विशेष	१५	१
विभाग ३ Module 3	१. कथन, नाट्य व काव्य हे अभिव्यक्तीचे मुलभूत प्रकार २. कथनाच्या वेगवेगळ्या तऱ्हा ३. भाषेची लय	१५	१
विभाग ४ Module 4	१. कथानक २. पात्ररचना ३. कथानकाला पार्श्वभूमी, भवताल साकारणे	१५	१

	४. वातावरणनिर्मिती ५. लय, प्रतिमांचा वापर ६. वाचनीयता ७. लेखनाला सूत्रबद्ध रचना पुरविणे		
--	--	--	--

संदर्भ ग्रंथसूची

१. साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया - डॉ. आनंद यादव
२. सोळा भाषणे - भालचंद्र नेमाडे
३. निवडक मुलाखती - भालचंद्र नेमाडे
४. चित्र आणि चरित्रे - व्यंकटेश माडगूळकर
५. श्री. ना. पेंडसे : माणूस आणि लेखक - एक मित्र
६. जी.ए. ची निवडक पत्रे - संपा. म. हातकणंगलेकर
७. सर्जनशोध आणि लिहिता लेखक - विलास सारंग
८. साहित्यिक गप्पा - जयवंत दळवी
९. वाङ्मयप्रकार स्वरूप आणि संकल्पना - संपा. आनंद वास्कर
१०. यात्रा अंतर्यात्रा - वसंत आबाजी डहाके
११. वाचणाऱ्याची रोजनिशी - सतीश काळसेकर
१२. *Becoming a writer* - Dorotheo Brande, New York, Tarcher, 1981
१३. *Aspects of the Novel* - E. M. Forster, London, 1927
१४. *Studying Plays*, Wallis Mick and Shepherd Simon, Bloomsbury Academies, 2010

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

Pattern of Question Paper

Total Marks – 80

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	१०
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
४	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडविणे)	३०

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI
Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र पहिले / SEM.I

अभ्यासपत्रिका क्र. ४.५

भाषांतरमीमांसा

(Bhashantermimansa)

उद्दिष्ट्ये :

१. भाषांतरमीमांसेचे स्वरूप आणि संकल्पनेचा परिचय करून घेणे.
२. भाषांतरमीमांसेचे प्रकार आणि वाटचालीची माहिती करून घेणे.
३. भाषांतर संकल्पनेचे तात्त्विक स्वरूप आणि महत्त्व जाणून घेणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	भाषांतरमीमांसा स्वरूप संकल्पना भाषांतरविद्या - अनुवाद - भाषांतर - रूपांतर - परंपरा भाषांतर संकल्पनेचा इतिहास मराठीतील भाषांतरविषयक विचार भाषांतर - हेतू - समाजशास्त्र संस्कृतिसंदर्भात	१५	१
विभाग २ Module 2	भाषांतरमीमांसा प्रकार औपपत्तिक भाषांतरस्वरूप - मूळभाषा - लक्ष्यभाषा - भाषेचे स्तर - सामाजिक - सांस्कृतिक स्थलकालभेद उपयोजित भाषांतरमीमांसा अन्यविद्याशाखीय वाङ्मयप्रकार आणि भाषांतर भाषांची सापेक्षता - भाषांची अभिव्यक्तिदक्षता भाषास्तर - मूलनिष्ठ भाषांतर व लक्ष्यनिष्ठ भाषांतर	१५	१
विभाग ३	भाषांतरप्रकार	१५	१

Module 3	१. मूलनिष्ठ २. लक्ष्यनिष्ठ ३. चिन्हव्यवस्थेच्या स्वरूपावरून शास्त्रीय भाषाव्यवहार, साहित्यिक भाषाव्यवहार, दैनंदिन भाषाव्यवहार, धार्मिक भाषाव्यवहार		
विभाग ४ Module 4	भाषांतराचे मूल्यमापन आशयकेंद्री, भाषांतराची समीक्षा, संस्कृतीसंदर्भ, रुपनिष्ठ भाषांतर शास्त्र की कला?	१५	१

संदर्भ ग्रंथसूची

१. भाषांतरमीमांसा - संपा. अंजली सोमनण, कल्याण काळे, चिन्मय प्रकाशन, पुणे
२. भाषांतरमीमांसा नव्या दिशा - सचिन केतकर (लेख)
३. भाषांतर - सदा कहाडे
४. भाषांतर आणि भाषा - विलास सारंग
५. टीकास्वयंवर - भालचंद्र नेमाडे
६. साहित्याची भाषा - भालचंद्र नेमाडे
७. भाषांतरविद्या - रमेश वरखेडे
८. एरिक याकोबसन, ट्रान्सलेशन : ए ट्रेडिशनल क्राफ्ट

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

Pattern of Question Paper

Total Marks – 80

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	१०
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
४	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडविणे)	३०

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI

Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र दुसरे / SEM.II

अभ्यासपत्रिका क्र. ५

साहित्यप्रकारांचा सूक्ष्म विचार

(Sahitya Prakarancha Sukshma Vichar)

उद्दिष्ट्ये :

१. साहित्यप्रकारांची संकल्पना समजून घेणे.
२. विविध वाङ्मयप्रकारातील कथनांचे स्वरूप अभ्यासणे.
३. वेगवेगळ्या वाङ्मय प्रकारातील कथनविशेष अभ्यासणे.
४. वाङ्मयप्रकारातील कथनाचा तुलनात्मकदृष्ट्या विचार करणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	महाकाव्य, आख्यानकाव्य, कविता, दीर्घकविता, भावकविता	१५	१
विभाग २ Module 2	कथा - दीर्घकथा - लघुकादंबरी - कादंबरी	१५	१
विभाग ३ Module 3	तमाशा - लोककला - एकांकिका - नाटक	१५	१
विभाग ४ Module 4	ललित गद्य : आत्मचरित्र, चरित्र, आठवणी, रोजनिशी, प्रवासवर्णन	१५	१

संदर्भ ग्रंथसूची

१. मराठी लघुकादंबरी रुपबंध आणि अंतरंग - मदन कुलकर्णी, विजय प्रकाशन, नागपूर.
२. कविता : संकल्पना, निर्मिती आणि समीक्षा - वसंत पाटणकर, अनुभव प्रकाशन, मराठी विभाग, मुंबई
विद्यापीठ, मुंबई.
३. कादंबरी : एक साहित्यप्रकार - हरिश्चंद्र थोरात, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई.

४. मराठी साहित्य : प्रेरणा व स्वरूप (१९५०-१९७५) संपा. गो.मा. पवार, म.द. हातकणंगलेकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
५. मराठी नाटक आणि रंगभूमी - संपा. विश्वनाथ शिंदे, हिमांशू स्मार्त, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
६. कथा : संकल्पना व स्वरूप - सुधा जोशी.
७. खेळ नाटकांचा - राजीव नाईक.
८. महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे यांची रोजनिशी- संपा. गो.मा. पवार, रणधीर शिंदे, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई, २०१६.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप
Pattern of Question Paper

Total Marks – 80

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	१०
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
४	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडविणे)	३०

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI

Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र दुसरे / SEM.II

अभ्यासपत्रिका क्र. ६.१

विशेष साहित्यकृतींचा अभ्यास

(Vishesh Sahityakrutincha Abhyas)

उद्दिष्ट्ये :

१. लेखक अभ्यासपद्धतीचा उपयोग कसा करावा हे समजून घेणे.
२. लेखकाचे वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्व आणि लेखक व त्याचा समकाल समजून घेणे.
३. साहित्यकृतीतून लेखकाच्या समकालाचे प्रतिबिंब कशा प्रकारे प्रकट होते याचा अभ्यास करणे.
४. एकूण वाङ्मयीन परंपरेत लेखकाचे योगदान समजून घेणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	जनाबाईंचे अभंग, सकल संत गाथा संपा. रा.चिं. ढेरे, वरदा प्रकाशन	१५	१
विभाग २ Module 2	मराठी गौळण वसंत स. जोशी, मेहता बुक सेलर्स	१५	१
विभाग ३ Module 3	आठवणींचे पक्षी प्र. ई. सोनकांबळे	१५	१
विभाग ४ Module 4	चाळेगत प्रवीण बांदेकर, शब्दालय प्रकाशन	१५	१

वरील साहित्यकृती शिकवताना लेखक अभ्यासपद्धतीचा उपयोग करणे आवश्यक आहे.

संदर्भ ग्रंथसूची

१. जनाबाईंचे निवडक अभंग - सुहासिनी इर्लेकर.

२. दलित कविता - म.सु. पाटील
३. दलित आत्मकथने - रमेश धोंगडे.
४. दलित स्वकथने - रमेश धोंगडे.
५. दलितांची आत्मकथने - वासुदेव मुलाटे.
६. दलित साहित्य वेदना व विद्रोह - भालचंद्र फडके.
७. मराठी कादंबरी नोंदी आणि निरीक्षणे - रंगनाथ पठारे.
८. कथात्म साहित्य - हरिश्चंद्र थोरात.
९. चाळेगत वरील लेख - नंदकुमार मोरे (मुक्त शब्द)
१०. मराठी कादंबरी : सार व विस्तार - महेंद्र कदम.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप
Pattern of Question Paper

Total Marks – 80

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	१०
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
४	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडविणे)	३०

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI

Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र दुसरे / SEM.II

अभ्यासपत्रिका क्र. ६.२

विशेष साहित्यकृतींचा अभ्यास

(Vishesh Sahityakrutincha Abhyas)

उद्दिष्ट्ये :

१. लेखक अभ्यासपद्धतीचा उपयोग कसा करावा हे समजून घेणे.
२. लेखकाचे वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्व आणि लेखक व त्याचा समकाल समजून घेणे.
३. साहित्यकृतीतून लेखकाच्या समकालाचे प्रतिबिंब कशा प्रकारे प्रकट होते याचा अभ्यास करणे.
४. लेखकाच्या इतर साहित्यकृती विचारात घेऊन लेखकाच्या वाङ्मयीन जडणघडणीचा विचार करणे.
५. एकूण वाङ्मयीन परंपरेत लेखकाचे योगदान समजून घेणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	पुन्हा तुकाराम संपा. दिलीप पुरुषोत्तम चित्रे, प्यॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.	१५	१
विभाग २ Module 2	सभासदांची बखर संपा. र.वि. हेरवाडकर, व्हिनस प्रकाशन, पुणे	१५	१
विभाग ३ Module 3	तुही यत्ता कंची नामदेव ढसाळ, अभिजात प्रकाश, मुंबई	१५	१
विभाग ४ Module 4	जीणं आमचं बेबी कांबळे, सुगाव प्रकाशन, पुणे	१५	१

वरील साहित्यकृती शिकवताना लेखक अभ्यासपद्धतीचा उपयोग करणे आवश्यक आहे.

संदर्भ ग्रंथसूची

१. तुकाराम - भालचंद्र नेमाडे
२. तुकाराम गाथा
३. तुकाराम दर्शन - सदानंद मोरे
४. तुकोबांच्या अभंगांची शैलीमीमांसा - दिलीप धोंडगे
५. तुकाराम : संघर्षाची अंतर्बाह्य रूपे - म.सु. पाटील
६. तुकोबांच्या अभंगांची चर्चा (भाग १ व २) - दिलीप धोंडगे
७. तुका म्हणे (भाग १ व २) - दिलीप धोंडगे
८. बखर वाङ्मय : उद्गम आणि विकास - बापूजी संकपाळ
९. बखर वाङ्मय - गं.ब. ग्रामोपाध्ये
१०. दलित कविता - म.सु. पाटील
११. दलित आत्मकथने - रमेश धोंडगे
१२. दलित स्वकथने - विमल भालेराव
१३. दलितांची आत्मकथने - वासुदेव मुलाटे
१४. दलित साहित्य वेदना व विद्रोह - भालचंद्र फडके
१५. मी भयंकराच्या दारात उभा आहे! - संपा. काळसेकर, प्रज्ञा दया पवार
१६. कथात्म साहित्य - हरिश्चंद्र थोरात

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

Pattern of Question Paper

Total Marks – 80

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	१०
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
४	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडविणे)	३०

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI

Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र दुसरे / SEM.II

अभ्यासपत्रिका क्र. ७

आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (स्वातंत्र्योत्तर काळ २००० पर्यंत)

(Aadhunik Marahi Vangmayacha Itihas-Swatantryottar Kal 2000 Paryant)

उद्दिष्ट्ये :

१. १९५०-२००० या काळातील महाराष्ट्रातील सामाजिक, राजकीय, सांस्कृतिक जीवनाची पार्श्वभूमी समजून घेणे तसेच त्याचा साहित्यावरील आंतरसंबंध अभ्यासणे.
२. या काळातील विविध साहित्यप्रवाहांचा इतिहास अभ्यासताना त्या त्या प्रवाहातील वाङ्मयप्रकारांचे स्वरूप वैशिष्ट्ये अभ्यासणे.
३. मुख्य प्रवाहातील साहित्याबरोबरच इतर समांतर साहित्यप्रवाहांची वैशिष्ट्ये समजावून घेणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	१९५०-२००० सामाजिक, सांस्कृतिक, राजकीय पार्श्वभूमी स्वातंत्र्योत्तर काळ, सामाजिक राजकीय परिवर्तन, नवविचार प्रवाह, वाङ्मयीन चळवळी	१५	१
विभाग २ Module 2	नवसाहित्य आणि महानगरीय साहित्य	१५	१
विभाग ३ Module 3	दलित, आदिवासी, ग्रामीण साहित्यप्रवाह	१५	१
विभाग ४ Module 4	स्त्रीवादी आणि इतर साहित्यप्रवाह बालसाहित्य, विज्ञानसाहित्य, लोकप्रिय साहित्य, ख्रिश्चन, मुस्लीम, सत्यशोधकीय, ललित मुक्तगद्य, समीक्षा	१५	१

वरील साहित्यकृती शिकवताना लेखक अभ्यासपद्धतीचा उपयोग करणे आवश्यक आहे.

संदर्भ ग्रंथसूची

१. मराठी साहित्य इतिहास आणि संस्कृती - वसंत आबाजी डहाके, पॉप्युलर प्रकाशन
२. मराठी वाङ्मयकोश - संपा. जया दडकर व इतर, भटकळ प्रकाशन
३. मराठी कादंबरी स्वातंत्र्योत्तर समाजशास्त्रीय समालोचन - रवींद्र ठाकूर
४. आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (१९५०-२००) (खंड भाग १ ते ६) - संपा. रा.ग. जाधव, महाराष्ट्र साहित्य परिषद
५. निवडक वसंत पळशीकर - संपा. किशोर बेडकिहाळ, लोकवाङ्मयगृह
६. बदलता महाराष्ट्र : एन.डी. पाटील गौरवग्रंथ - संपा. भा.ल. भोळे, किशोर बेडकिहाळ
७. साहित्य आणि समाज, गो. मा. पवार गौरवग्रंथ - संपा. नागनाथ कोत्तापळे, प्रतिमा प्रकाशन
८. आधुनिक मराठी काव्यदर्शन - अक्षयकुमार काळे

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

Pattern of Question Paper

Total Marks – 80

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	१०
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
४	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडविणे)	३०

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI

Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र दुसरे / SEM.II

अभ्यासपत्रिका क्र. ८.१

आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास

(Aantarbhartiya Sahityacha Abhyas)

उद्दिष्ट्ये :

१. भाषांतर प्रक्रियेला असणारे महत्त्व विद्यार्थ्यांच्या लक्षात आणून देणे.
२. वेगवेगळ्या भारतीय भाषांतील साहित्याचा परिचय करून घेणे.
३. वेगवेगळ्या भारतीय प्रांतातील जीवनदर्शन समजून घेणे.
४. भारतातील सांस्कृतिक व सामाजिक पर्यावरण अभ्यासणे.
५. मराठी भाषा व इतर भारतीय भाषा साहित्यातील साम्यभेद जाणणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	१. दोन ओळींच्या दरम्यान राजेश जोशी (हिंदी साहित्य) अनुवाद - बळवंत जेऊरकर	१५	१
विभाग २ Module 2	१. हिंदू?... महाजन - एन.शिवदास (कोकणी) मराठी अनुवाद - अ.अ. कुलकर्णी	१५	१
विभाग ३ Module 3	१. आंतरभारतीय साहित्याची अभिव्यक्तीपर वैशिष्ट्ये २. आंतरभारतीय साहित्याच्या भाषांतरणातील समस्या	१५	१
विभाग ४ Module 4	१. आंतरभारतीय साहित्याचे 'भारतीयत्व' अधोरेखित करण्यातील योगदान	१५	१

संदर्भ ग्रंथसूची

१. भाषांतरविद्या - संपा. रमेश वरखेडे
२. देशीवाण - चंद्रकांत बांदिवडेकर
३. भाषांतरमीमांसा - कल्याण काळे, अंजली सोमण
४. भाषांतर - सदा कऱ्हाडे
५. भाषासंवाद - अनिल गवळी आणि नंदकुमार मोरे
६. भारतीय संस्कृती - साने गुरुजी
७. भारतीय साहित्याची संकल्पना (चंद्रकांत बांदिवडेकर गौरवग्रंथ) - संपा. द. दि. पुंडे
८. मराठी लोकांची संस्कृती - इरावती कर्वे
९. मराठी अनुवाद ग्रंथसूची - डॉ. वीणा मुळे
१०. Stylistics of Literary Translation - Vilas Sarang
११. भाषा : इतिहास आणि भूगोल - ना.गो. कालेलकर
१२. भाषा आणि संस्कृती - ना.गो. कालेलकर

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

Pattern of Question Paper

Total Marks – 80

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	१०
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
४	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडविणे)	३०

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI

Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र दुसरे / SEM.II

अभ्यासपत्रिका क्र. ८.२

लोकसाहित्य व लोककला

(Loksahitya Va Lokkala)

उद्दिष्ट्ये :

१. मराठी लोककथा, लोककला, लोकनाट्ये यांचा मराठी भाषेच्या संदर्भात परिचय करून घेणे.
२. मराठी साहित्यकृतींमधील लोककलांचा आविष्कार आणि प्रयोगरूप यांचा अभ्यास करणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	मराठी लोककला - लोकरंगभूमीचे विशेष १. लोकनृत्ये - विधीनाट्य, क्रीडानृत्य २. भक्ताची नृत्ये - गोंधळ, भारुड, दशावतार ३. क्रीडानृत्ये - मंगळागौर, नागपंचमी, लेझीम, गजीनृत्य	१५	१
विभाग २ Module 2	मराठी लोकनाट्य १. नाट्यात्मक विधी, मुंज, लग्न, काकडआरती, शेजारती २. धार्मिक व उपासना नाट्य - लळीत, जोगवा, कीर्तन, दंडार ३. रंजननाट्य - तमाशा, कळसुत्री बाहुल्या, बहुरूपी	१५	१
विभाग ३ Module 3	मराठी लोककथा १. लोककथांची भारतीय परंपरा २. मौखिककथा, दैवतकथा, प्राणिकथा, दंतकथा ३. लोककथेतील मूलघटक - रचनाबंध व कल्पनाबंध	१५	१

विभाग ४ Module 4	साहित्यकृतीतील लोककलांचा आविष्कार आणि प्रयोगरूपे १. गाढवाचं लग्न - दादू इंदुरीकर २. घाशिराम कोतवाल - विजय तेंडुलकर (* प्रस्तुत साहित्यकृतीत लोककलांचा प्रयोगरूपासाठी कसा उपयोग करून घेण्यात आला आहे एवढ्याच मर्यादित अभ्यास अपेक्षित आहे.)	१५	१
---------------------	---	----	---

संदर्भ ग्रंथसूची

१. लोकसाहित्याची रूपरेखा - दुर्गा भागवत
२. लोकसाहित्य : संकल्पना व स्वरूप - शरद व्यवहारे
३. लोकसाहित्य विचार - अनिल सहस्रबुद्धे
४. लोकसाहित्य : एक स्वतंत्र अभ्यासक्षेत्र - गंगाधर मोरजे
५. लोकसाहित्य आणि लोकसंस्कृती - सरोजिनी बाबर
६. मराठी लावणी वाङ्मय - गंगाधर मोरजे
७. लोकसंस्कृतीची क्षितीजे - रा.चिं. ढेरे
८. लोकप्रतिमा आणि लोकतत्त्वे - मधुकर वाकोडे
९. लोकसंस्कृतीचा अंतःप्रवाह - शरद व्यवहारे
१०. शोधयात्रा रंगभूमीची - विश्वनाथ शिंदे
११. मायवाटेचा मागोवा - तारा भवाळकर
१२. आंबेडकरी जलसे - भगवान ठाकूर
१३. सत्यशोधकी जलसे - संभाजी खराट
१४. धर्म आणि लोकसाहित्य - दुर्गा भागवत
१५. पुराणकथा आणि वास्तवता - डी.डी. कोसंबी
१६. लोकरंगभूमी - प्रभाकर मांडे
१७. लोकसाहित्याचा शब्दकोश - सरोजिनी बाबर
१८. मराठी लोकनाट्य : तमाशा - नामदेव व्हटकर
१९. अनुबंध - तारा परांजपे

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

Pattern of Question Paper

Total Marks – 80

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	१०
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
४	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडविणे)	३०

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI
Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र दुसरे / SEM.II

अभ्यासपत्रिका क्र. ८.३

आधुनिक भाषाविज्ञान

(Aadhunik Bhashavidnyan)

उद्दिष्ट्ये :

१. वाक्यविचाराचे स्वरूप मराठी भाषेच्या संदर्भात विचारात घेणे.
२. मराठी भाषेच्या उत्पत्तीच्या संदर्भात भाषाकुलाची संकल्पना अभ्यासणे.
३. मराठीच्या बोलींचा प्रमाण मराठीशी असणारा संबंध अभ्यासणे.
४. मराठीवरील अन्य भाषांचा प्रभाव तपासणे.
५. मराठीतील व्याकरणाचा प्रयोग आणि विभक्तीच्या संदर्भात विचार करणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	वाक्यविचार १. वाक्यविन्यास - शब्दबंध, उपवाक्य, वाक्य : तीन रचना - प्रथमोपस्थित घटक कार्यात्मक प्रयोग : कर्ता-कर्म-क्रियापद २. अर्थविन्यास - अर्थाचे स्वरूप व व्याख्या, अर्थाचे प्रकार, अर्थक्षेत्र संकल्पना	१५	१
विभाग २ Module 2	भाषाकुलाची संकल्पना व मराठी भाषा १. भाषाकुलाची संकल्पना २. भाषांचे वर्गीकरण आणि जगातील प्रमुख भाषाकुले ३. इंडो-युरोपियन भाषाकुल ४. आर्यभारतीय भाषाकुल ५. अंतर्वर्तुळ आणि बहिर्वर्तुळ सिद्धान्त आणि मराठी भाषा	१५	१
विभाग ३	मराठी : प्रमाण भाषा आणि बोली	१५	१

Module 3	१. भाषाविज्ञान आणि बोली-भूगोल २. पिजिन आणि क्रिऑल भाषा संकल्पना ३. बोली निर्मितीची कारणे ४. प्रमुख बोलींचा अभ्यास - १) कोकणी २) अहिराणी, ३) वऱ्हाडी		
विभाग ४ Module 4	अ) मराठीवरील अन्य भाषांचा परिणाम १. भाषिक संक्रमण २. आदान-प्रदान : स्वरूप व कारणे ३. मराठीवरील द्राविडी, फार्शी, इंग्रजी व हिंदी भाषांचा प्रभाव ब) मराठी व्याकरण १. मराठीची प्रयोगव्यवस्था २. मराठीची विभक्तिव्यवस्था	१५	१

संदर्भ ग्रंथसूची

१. मराठीचे भाषाशास्त्र - श्री. न. गजेंद्रगडकर
२. मराठी भाषा उद्गम आणि विकास - शं.गो. तुळपुळे
३. यादवकालीन मराठी भाषा - शं.गो. तुळपुळे
४. भाषा आणि संस्कृती - ना.गो. कालेलकर
५. भाषा : इतिहास आणि भूगोल - ना. गो. कालेलकर
६. भाषाविचार आणि मराठी भाषा - गं.ब. ग्रामोपाध्ये
७. ऐतिहासिक भाषाशास्त्र - रं.रा. गोसावी
८. शास्त्रीय मराठी व्याकरण - मो. के. दामले
९. मराठीचे व्याकरण - लीला गोविलकर
१०. नागपुरी बोली : भाषाशास्त्रीय अभ्यास - वसंत कृ. वऱ्हाडपांडे
११. मराठी व्याकरणाचा इतिहास - श्री.कृ. अर्जुनवाडकर
१२. आधुनिक मराठीचे उच्चतर व्याकरण - म.पां. सबनीस
१३. मराठीचे व्याकरण - राजशेखर हिरेमठ

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

Pattern of Question Paper

Total Marks – 80

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	१०
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
४	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडविणे)	३०

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI
Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र दुसरे / SEM.II

अभ्यासपत्रिका क्र. ८.४

सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप

(Sarjanshil Lekhanache Swarup)

उद्दिष्टे :

१. सर्जनशील लेखनातून विचार, भाव-भावना आणि गोष्टी मांडण्याचा सराव करणे.
२. सर्जनशील लेखनासाठी वातावरण निर्मिती, कथानक, पात्रांचा विकास आणि भाषेचा वापर कसा करावा याबद्दलची तंत्रे अवगत करणे.
३. विविध प्रकाराचे साहित्यप्रकार हाताळण्याचा सराव करणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	१. कथानकाचे विविध प्रकार २. कथानकातून अनुभवाची मांडांमांड ३. एखादी घटना वा प्रसंग घेऊन त्याचे कथन करण्याचा सराव	१५	१
विभाग २ Module 2	१. नाट्यनिर्मितीच्या विविध तऱ्हा २. नाट्यनिर्मिती कशी होते? ३. अनुभवलेल्या एखाद्या प्रसंगावर नाट्यमयारित्या लिहिण्याचा सराव	१५	१
विभाग ३ Module 3	१. कवितेचे प्रकार २. कविता कशी आकारास येते? ३. भावलेल्या एखाद्या अनुभवावर कविता लिहिण्याचा सराव	१५	१
विभाग ४ Module 4	१. सर्जनशील लेखन करताना आलेल्या अडचणी, भेडसावणारी आव्हाने याविषयी चर्चा	१५	१

संदर्भ ग्रंथसूची

१. साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया - डॉ. आनंद यादव
२. सोळा भाषणे - भालचंद्र नेमाडे
३. निवडक मुलाखती - भालचंद्र नेमाडे
४. चित्र आणि चरित्रे - व्यंकटेश माडगूळकर
५. श्री.ना. पेंडसे : माणूस आणि लेखक - एक मित्र
६. जी.ए. ची निवडक पत्रे - संपा. म. द. हातकणंगलेकर
७. सर्जनशोध आणि लिहिता लेखक - विलास सारंग
८. साहित्यिक गप्पा - जयवंत दळवी
९. वाङ्मयप्रकार स्वरूप आणि संकल्पना - संपा. आनंद वास्कर
१०. यात्रा अंतर्यात्रा - वसंत आबाजी डहाके
११. वाचणाऱ्यांची रोजनिशी - सतीश काळसेकर
१२. *Becoming a writer* - Dorotheo Brande, New York, Tarher, 1981
१३. *On Writing short stories* - Tom Bailey, Oxford, 2000
१४. *Aspects of the Novel* - E.M. Forster, London, 1927
१५. *Studying Plays* - Mick Wallis and Simon Shepherd, Bloomsbury Academies, 2010

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

Pattern of Question Paper

Total Marks – 50

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	०५
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	१५
३	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडवणे)	३०

* खालील कोणत्याही साहित्यप्रकारावर स्वतःचे लेखन प्रकल्प म्हणून सादर करण्यात यावे व त्यास ५० पैकी गुण देण्यात यावेत.

१. कथा (किमान ४)
२. कविता (किमान २०)
३. एकांकिका किंवा दीर्घांक (किमान १)
४. कादंबरी (किमान १ साधारणपणे १०० पृष्ठे)

या अभ्यासपत्रिकेसाठी अंतर्गत मूल्यमापनासाठी वेगळे गुण राखून ठेवण्यात आलेले नाहीत. ५० गुणांची लेखी परीक्षा आणि ५० गुणांचा लेखन प्रकल्प अशी ही १०० गुणांची अभ्यासपत्रिका असेल.

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

Shivaji University, Kolhapur

एम.ए.भाग १ / Class M.A.I

अभ्यासक्रम / Syllabus

Board of Studies in MARATHI
Choice Based Credit System

June 2017 onwards

सत्र दुसरे / SEM.II

अभ्यासपत्रिका क्र. ८.५

भाषांतर मीमांसा

(Bhashantar Mimansa)

उद्दिष्ट्ये :

१. मराठीतील भाषांतरमीमांसेचे स्वरूप पाहणे.
२. भाषांतरविचाराचे महत्त्व समजून घेणे.
३. प्रेमचंद यांच्या कथांच्या निवडक मराठी अनुवादाची चिकित्सा करणे.
४. प्रत्यक्ष विद्यार्थ्यांनी हिंदी कथांचे भाषांतर करणे.

अ. क्र. Sr.No.	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	मराठीतील भाषांतरविषयक विचार व वाटचाल वि.का. राजवाडे, विष्णुशास्त्री चिपळूनकर, श्री. म. माटे, श्री. व्यं. केतकर, भालचंद्र नेमाडे, चंद्रकांत पाटील	१५	१
विभाग २ Module 2	प्रेमचंदांच्या कथांचा मराठीतील अनुवाद प्रेमचंदांचे मराठीतील निवडक अनुवाद - आनंदराव जोशी, यदुनाथ थत्ते, र.वा. बिवलकर, संजीवनी बोकील, दिनकर साक्रीकर, बाबा भांड, विशाल तायडे	१५	१
विभाग ३ Module 3	अनुवाद कथांची चिकित्सा मराठीतील प्रेमचंदांच्या कथांचे अनुवाद - आशय व रूपदृष्ट्या चिकित्सा	१५	१
विभाग ४ Module 4	प्रत्यक्ष भाषांतरासाठी साहित्यकृती कोणत्याही भाषांतील २ कथांचे प्रत्यक्ष भाषांतर करून घेणे	१५	१

१. निवडक प्रेमचंद - दिनकर साक्रीकर, नॅशनल बुक ट्रस्ट ऑफ इंडिया
२. प्रेमचंद यांच्या निवडक गोष्टी - बाबा भांड, साहित्य अकादमी

३. प्रेमचंद यांच्या श्रेष्ठ कथा - विशाल तायडे, साकेत प्रकाशन

संदर्भ ग्रंथसूची

१. भाषांतरमीमांसा - संपा. अंजली सोमण, कल्याण काळे
२. पुन्हा तुकाराम - दिलीप चित्रे
३. भाषांतर आणि भाषा - विलास सारंग
४. साहित्याची भाषा - विलास सारंग
५. देशीवाण - चंद्रकांत बांदिवडेकर
६. भाषांतरप्रसंग - निशिकांत ठकार
७. साहित्यगंगा प्रवाह आणि घाट - निशिकांत मिरजकर
८. समकालीन हिंदी कथा - निशिकांत ठकार
९. साहित्य का हिन्दी : मराठी अनुबंध - निशिकांत ठकार
१०. मराठी साहित्य हिन्दी संदर्भ - चंद्रकांत पाटील
११. समकालीन हिंदी कविता - चंद्रकांत पाटील
१२. निवडक प्रेमचंद - दिनकर साक्रीकर
१३. प्रेमचंद और भारतीय समाज - नामवरसिंह
१४. प्रेमचंद विगत महत्ता और वर्तमान अर्थवत्ता - मुरलीमनोहर प्रसाद सिंग

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

Pattern of Question Paper

Total Marks – 80

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
१	योग्य पर्याय निवडा	१०
२	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
३	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	२०
४	लघुत्तरी प्रश्न (पाच पैकी तीन प्रश्न सोडविणे)	३०